

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA
SOLIDARNO PRIHODNOST**

ZDOsk-1

Usmeritve za občine

Verzija 1.0.

**DOLGOTRAJNA
OSKRBA**

April 2024

Spoštovani,

V tem kratkem priročniku z vami delimo nekaj osnovnih informacij o Zakonu o dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 84/23; v nadaljevanju: ZDOsk-1), ter o vzpostavljanju sistema dolgotrajne oskrbe na domu (v nadaljevanju: DO na domu), ki je posebej pomembno za občine.

ZDOsk-1 predstavlja temelj systemske ureditve dolgotrajne oskrbe v Sloveniji, ki je nujna za zagotavljanje kakovostnega življenja ljudem, ki potrebujejo osnovno vsakodnevno pomoč in podporo za vključenost v skupnost. Poleg zagotovljenih proračunskih sredstev bomo delavci, delodajalci in upokojenci od julija 2025 naprej solidarnostno plačevali prispevek v blagajno za dolgotrajno oskrbo, kot je to značilno tudi za druge stebre socialnega varstva, sredstva pa bodo namenjena vsem nam, ki bomo pomoč v določenem obdobju življenja potrebovali.

Sistemska ureditev dolgotrajne oskrbe je v Sloveniji nujna ne le zaradi zagotavljanja kakovostnega življenja ljudem v vseh življenjskih obdobjih, temveč tudi zaradi demografskih trendov na obzorju. V naslednjih desetletjih namreč v Sloveniji pričakujemo neizbežno strmo rast potreb po tovrstnih storitvah. Demografske napovedi kažejo, da bo leta 2030 starejših od 65 let že skoraj četrtna prebivalstva. Z novim zakonom o dolgotrajni oskrbi se želimo približati standardom držav EU, ki v primerjavi s Slovenijo v povprečju namenjajo več javnih izdatkov za DO, tako z vidika deleža v BDP kot z vidika razmerja med javnimi in zasebnimi izdatki v strukturi izdatkov za DO. Slovenija je namreč do zdaj za DO namenjala le 1,0 % BDP, medtem ko znaša evropsko povprečje javnih izdatkov za DO 1,7 % BDP, pri čemer nekatere države za DO namenijo celo več kot 3 % BDP (UMAR, 2021).

Z namenom informiranja strokovne in zainteresirane javnosti trenutno izvajamo regijske posvete v sodelovanju s centri za socialno delo (v nadaljevanju: CSD). Ko bodo ti posveti izvedeni, nameravamo izvesti podobne regijske posvete z občinami, v okviru katerih se bomo dogovorili tudi o sistematičnem izobraževanju za DO na domu.

Zavedamo se, da sistem dolgotrajne oskrbe, kot ga predvideva ZDOsk-1, prinaša ogromne systemske spremembe kot tudi to, da prilagajanje na takšne spremembe zahteva veliko potrpljenja in razumevanja s strani vseh deležnikov.

Hvala vam, da z nami stopate na pot sprememb.

Simon Maljevac,
Minister za solidarno prihodnost

1. NOVOSTI ZDOsk-1

1. ZDOsk-1 določa sistemsko financiranje dolgotrajne oskrbe (v nadaljevanju: DO) in s tem omogoča enako razpoložljivost, boljšo dostopnost, dosegljivost in kakovost storitev DO.
2. Do zdaj razpršeno področje DO umešča pod pristojnost enega resornega ministrstva.
3. Z vzpostavljanjem vstopnih točk se ustanovljajo prostori, kjer osebe, ki iščejo pomoč, prejmejo vse informacije, svetovanje, ocenjevanje upravičenosti in nadaljnje spremljanje na enem mestu. Z vzpostavitvijo vstopnih točk se postopek uveljavljanja pravic in informiranje o njih poenostavlja, sistem DO pa se debirokratizira.
4. Z namenom, da bi ljudje lahko čim dlje ostali v svojem domačem okolju, ZDOsk-1 krepi oskrbo na domu, predvsem s tem, da se v okviru DO na domu nudijo tudi storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila, storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti ter storitve e-oskrbe, pa tudi na način, da ta pravica ni primerljiva s obstoječo socialnovarstveno storitvijo pomoč družini na domu (v nadaljnjem besedilu : PND).
5. Upravičenci imajo možnost aktivno sodelovati pri oblikovanju načrta priporočenih storitev in pri oblikovanju izvedbenega (osebnega) načrta, pri čemer je cilj, da je izvajanje pravic v skladu s posameznikovimi potrebami in željami.
6. ZDOsk-1 predvideva ocenjevalno orodje, preizkušeno v pilotnih projektih, ki izhaja iz paradigme samostojnosti posameznika in ne iz njegove odvisnosti od pomoči drugih, s čimer se zagotavlja, da bodo ljudje z enakimi potrebami imeli enake pravice.
7. Financira storitve DO izključno v javni mreži.
8. Jasno opredeljuje primerljive pravice.
9. Jasno določa izvajalce DO v instituciji.
10. Razširja nabor poklicev v DO in olajšuje postopke za zaposlovanje tujcev.

2. PRAVICE PO ZDOSK-1

Upravičenci do DO lahko uveljavljajo nedenarne pravice iz DO, in sicer v obliki DO na domu, DO v instituciji, oskrbovalca družinskega člana ali pa denarno pravico do DO v obliki denarnega prejema. Vsi upravičenci do DO imajo možnost koriščenja dveh dodatnih pravic: storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti in tisti, ki niso v instituciji, tudi e-oskrbo.

2.1. ČASOVNICA UVAJANJA PRAVIC

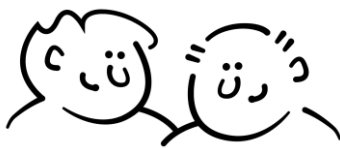
Na podlagi ZDOsk-1 se sistem DO uveljavlja postopoma, zato pravice stopijo v veljavo v različnih obdobjih. S 1. 1. 2024 se je začela izvajati pravica do oskrbovalca družinskega člana, s 1. 7. 2025 se bodo začele izvajati pravica DO na domu, storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti in e-oskrba, s 1. 12. 2025 pa tudi DO v instituciji in denarni prejemek. Razlog za postopnost je kompleksnost sistema oziroma enostavnejši prehod v nov sistem.

Edina pravica trenutno v veljavi je institut oskrbovalca družinskega člana, ki je sicer pravni naslednik družinskega pomočnika po Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 41/07 – uradno prečiščeno besedilo, 61/10, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 –

ZNOrg, 31/18 – ZOA-A, 28/19, 189/20 – ZFRO, 196/21 – ZDOsk, 82/23 in 84/23 – ZDOsk-1; v nadaljevanju: ZSV).

2.2. OPIS PRAVIC

Oskrbovalec družinskega člana

Oskrbovalec družinskega člana je družinski član, ki živi na istem naslovu kot svojec s težko ali najtežjo omejitvijo samostojnosti in mu nudi celodnevno oskrbo ter je v ta namen zapustil trg dela. O tem, da gre pri svojcu za težko ali najtežjo omejitev samostojnosti v letu 2024 presoja invalidska komisija Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (v nadaljevanju: ZPIZ).

Po 1. 1. 2025 bo upravičenost svojca do DO presojal svetovalec za DO na CSD. Do oskrbovalca družinskega člana bodo upravičeni tisti, ki se bodo v uvrstili v 4. ali 5. kategorijo DO.

Kdo je lahko oskrbovalec družinskega člana?

- Oseba, za katero je invalidska komisija ZPIZ ocenila, da je psihofizično sposobna za opravljanje tega dela (preverjanje vsakih pet let);
- je družinski član upravičenca (zakonec ali zunajzakonski partner; hči in sin; hči in sin zakonca ali zunajzakonskega partnerja; starši (oče in mati, zakonec ali zunajzakonski partner očeta oziroma matere); brat in sestra; vnuk in vnukinja; sorodnik v svaštvu do vštetege drugega kolena v ravni vrsti ali stranski vrsti);
- ima prijavljeno stalno ali začasno prebivališče na istem naslovu kot upravičenec in tam tudi dejansko prebiva;

- je zapustil trg dela (oziroma če ima uporabnik dva oskrbovalca družinskega člana¹ mora kandidat za oskrbovalca družinskega člana nastopiti delovno razmerje s polovičnim delovnim časom);
- ni pravnomočno obsojen zaradi kaznivega dejanja zoper življenje in telo, kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost ali kaznivega dejanja zoper premoženje;
- opravi osnovno usposabljanje za oskrbovalca družinskega člana v obsegu 30 ur oziroma ga opravi najpozneje v treh mesecih od izvršljivosti odločbe o izbiri oskrbovalca družinskega člana, nato pa vsaka tri leta obnovitveno usposabljanje v obsegu 20 ur.

Kandidat za oskrbovalca družinskega člana mora, preden začne opravljati predvidene naloge, zapustiti trg dela. Če ima uporabnik dva oskrbovalca družinskega člana, pa mora kandidat za oskrbovalca družinskega člana nastopiti delovno razmerje s polovičnim delovnim časom. Oskrbovalec družinskega člana lahko sočasno zagotavlja DO največ dvema upravičencema, s katerima prebiva na istem naslovu.

Oskrbovalec družinskega člana zagotavlja DO upravičencu skladno z osebnim načrtom, v zvezi z opravljanjem teh nalog pa mesečno poroča koordinatorju dolgotrajne oskrbe oziroma do pričetka izvajanja DO na domu strokovnemu delavcu, ki je zaposlen na CSD. Poročilo vsebuje najmanj seznam opravljenih storitev DO in zaznane posebnosti v povezavi z opravljanjem DO in način ukrepanja.

Oskrbovalec družinskega člana ima pravico do:

- delnega plačila za izgubljeni dohodek (1,2 oz. 1,8 kratnik minimalne plače, če skrbi za dva upravičenca);
- vključitve v obvezna socialna zavarovanja;
- načrtovane odsotnosti (21 dni na leto) in
- usposabljanja in strokovnega svetovanja.

Vsak upravičenec, ki izbere to obliko DO bo od 1. 7. 2025 lahko upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti, in do storitev e-oskrbe. Ob tem pa je lahko izven sistema DO lahko vključen tudi v socialnovarstveno storitev PND, koristi pa lahko tudi plačljivo storitev socialnega servisa.

Z uveljavitvijo ZDOsk-1 in ukinitvijo pravice do družinskega pomočnika po ZSV se ukinja dolžnost doplačevanja k pravici s strani upravičenca in zavezancev za preživljanje oziroma Republike Slovenije ter ni več določene zaznambe prepovedi odtujitve in obremenitve na nepremičnini, ki je v lasti upravičenca. Od 1. 1. 2024 se ukinjajo določbe o omejitvi dedovanja v zapuščinskem postopku. Občine in Republika Slovenija se tako lahko v zapuščinski postopek kot upniki prijavijo za obdobje do 1. 1. 2024.

¹ Oskrbovalec družinskega člana lahko sočasno zagotavlja DO največ dvema upravičencema, s katerima prebiva na istem naslovu.

Dolgotrajna oskrba na domu

Dolgotrajna oskrba na domu je nedenarna pravica v okviru sistema DO, ki se izvaja na domu uporabnika. To pomeni, da uporabnik na svojem lastnem domu prejema storitve pomoči pri osnovnih in podpornih dnevni opravilih, storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila.

DO na domu se bo izvajala od 1. julija 2025 dalje.

Obseg neposrednega izvajanja storitev DO je določen v urah. Za 1. kategorijo velja 20 ur, za 2. kategorijo 40 ur, za 3. kategorijo 60 ur, za 4. kategorijo 80 ur in za 5. kategorijo 110 ur mesečno. Obseg neposrednega izvajanja storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti je v 1. kategoriji 12 ur, v 2. kategoriji 24 ur, v 3. kategoriji 48 ur, v 4. kategoriji 30 ur in v 5. kategoriji 24 ur letno.

Dolgotrajna oskrba	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
DO na domu					
DO v instituciji	20 ur	40 ur	60 ur	80 ur	110 ur

Oseba, ki je upravičena do DO, je do navedenega števila ur za DO na domu in za DO v instituciji, upravičena vsak mesec.

DO na domu se lahko kombinira z dnevno DO. Kadar se upravičenec odloči za kombinacijo, velja, da lahko v dnevni obliki DO prejme mesečno 7 ur (1 kategorija), 14 ur (2. kategorija), 21 ur (3. kategorija), 27 ur (4. kategorija) ali 37 ur (5. kategorija) storitev DO, nato pa se mu število ur, ki jih prejme v dnevni oskrbi odšteje od števila ur storitev DO, ki jih prejme na domu. Skupaj lahko uporabnik prejema torej največ 20 ur oskrbe v 1. kategoriji, 40 ur oskrbe v 2. kategoriji, 60 ur oskrbe v 3. kategoriji, 80 ur oskrbe v 3. kategoriji, 110 ur oskrbe v 4. kategoriji DO.

Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko DO, bo upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti, in do storitev e-oskrbe. Upravičenec pa je izven sistema DO lahko vključen tudi v socialnovarstveno storitev [PND](#), koristi pa lahko tudi plačljivo storitev socialnega servisa.

Storitve DO na domu bodo krite iz obveznega zavarovanja za DO in proračunskih virov.

Dolgotrajna oskrba v instituciji

Dolgotrajna oskrba v instituciji je nedenarna pravica v okviru sistema DO, ki se izvaja v instituciji, to je v domovih za starejše. To pomeni, da uporabnik v instituciji prejema storitve pomoči pri osnovnih in podpornih dnevni opravilih, storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila.

DO v instituciji se bo izvajala od 1. decembra 2025 dalje.

Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko DO, bo upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti.

Obseg neposrednega izvajanja storitev DO v instituciji je določen v urah. Za 1. kategorijo velja 20 ur, za 2. kategorijo 40 ur, za 3. kategorijo 60 ur, za 4. kategorijo 80 ur in za 5. kategorijo 110 ur mesečno. Obseg neposrednega izvajanja storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti je v 1. kategoriji 12 ur, v 2. kategoriji 24 ur, v 3. kategoriji 48 ur, v 4. kategoriji 30 ur in v 5. kategoriji 24 ur letno.

Storitve DO v instituciji in storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti bodo krite iz obveznega zavarovanja za DO in iz proračunskih virov (po 1. januarju 2028 je možna uvedba doplačil v višini 10 oz. 20 %). Kot že zdaj bo storitve namestitve in prehrane tudi nadalje uporabnik plačeval sam.

Posamezniki, ki bodo na dan 1. december 2025 stanovalci v domovih za starejše, bodo prevedeni v kategorijo DO in bodo lahko ostali, kjer so. Prevedba bo temeljila na določeni kategoriji oskrbe posameznega uporabnika, in sicer:

Kategorija oskrbe po metodologiji za oblikovanje cen socialnovarstvenih storitev	Kategorija DO
I.	1
II.	3
III.a	4
III.b	5
IV	5

Da se bo prevedba izvedla, bo moral stanovalec v domu za starejše podati soglasje. Če soglasja ne bo podal, bo ostal uporabnik institucionalnega varstva po ZSV.

Denarni prejemek

Denarni prejemek je denarna pravica v okviru sistema DO, s katero lahko uporabnik mesečno prejme določen denarni znesek, odvisen od kategorije DO, v katero je bil uvrščen. Denarni znesek je namenjen kritju stroškov oskrbe, ki jo ta uporabnik praviloma prejme znotraj svoje neformalne mreže.

Pravico do denarnega prejema bo možno uveljavljati od 1. decembra 2025 dalje.

Denarni prejemek je določen v višini 89 evrov (1. kategorija), 179 evrov (2. kategorija), 268 evrov (3. kategorija), 357 evrov (4. kategorija) in 491 evrov (5. kategorija)². Denarni prejemek je tako naslednik obstoječega dodatka za pomoč in postrežbo in omogoča, da ljudje, ki imajo dobro organizirano pomoč znotraj lastne socialne mreže, le-to ohranijo ter prejmejo denarna sredstva za kritje stroškov oskrbe.

Dolgotrajna oskrba	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
Denarni prejemek	89 EUR	179 EUR	268 EUR	357 EUR	491 EUR

Uporabnika bo obiskoval koordinator DO³, in sicer enkrat na pol leta (uporabnike v prvi kategoriji DO), enkrat na tri mesece (uporabnike v drugi in tretji kategoriji DO) in enkrat mesečno (uporabnike v četrti in peti kategoriji DO). Namen teh obiskov je med drugim spremljanje ustreznosti opravljanja DO glede na potrebe uporabnika, svetovanje in usmerjanje, sodelovanje in povezovanje s socialno mrežo uporabnika.

Vsak upravičenec, ki bo izbral to obliko DO bo upravičen tudi do storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti glede na kategorijo DO, v katero bo uvrščen po ocenjevanju upravičenosti, in do storitev e-oskrbe. Ob tem pa bo upravičenec zunaj sistema DO lahko vključen tudi v socialnovarstveno storitev PND, koristi pa lahko tudi plačljivo storitev socialnega servisa.

Denarni prejemek bo krit iz obveznega zavarovanja za DO in iz proračunskih virov (po 1. januarju 2028 je možna uvedba doplačil v višini 10 oz. 20 %).

Dodatne pravice

E-oskrba vključuje storitve na daljavo, ki zagotavljajo samostojnost in varnost uporabnika v domačem okolju. Sodobni podporni sistemi e-oskrbe se nanašajo na vrsto pametnih tehnologij, ki so povezane s 24 ur dostopnimi storitvami. Te obsegajo osebne alarme (majhna naprava, ki se sproži

² V skladu s prvim in tretjim odstavkom 128. člena in četrtem odstavkom 33. člena ZDOsk-1 se višina denarnega prejema uskladi najmanj enkrat letno. Prva uskladitev vrednosti denarnega prejema se opravi 1. marca 2026, za storitev e-oskrbe pa 1. marca 2025.

³ Velja za vse pravice DO.

ob nezaželenem dogodku – potrebi po pomoči), okoljske senzorje (npr. puščanje plina, dim), naprave, povezane z mobilnostjo (npr. detektor padca), in sistem GPS za določanje položaja oz. za sledenje. Lahko so povezane z asistenčnim centrom, ki zagotavlja odziv na morebitne alarme 24 ur na dan, ali z mobilnim telefonom (ne)formalnega oskrbovalca.

Pravica do storitev e-oskrbe bo sofinancirana v višini 25 evrov mesečno na posameznega uporabnika od 1. januarja 2028 (oziroma v višini 31 evrov do 31. decembra 2027). Uporabniku pripada tudi sofinanciranje enkratnega stroška v višini 50 evrov za namestitev opreme in vzpostavitev priključka za izvajanje storitev e-oskrbe tam, kjer uporabnik prebiva.

Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti so storitve, ki jih izvajajo socialni delavci, delovni terapevti, fizioterapevti, magistri kineziologije in socialni gerontologi in zajemajo storitve namenjene preprečevanju poslabšanja stanja upravičenca, storitve psihosocialne podpore, storitve post diagnostične podpore osebam s sindromom demence in storitve svetovanja za prilagoditev bivalnega okolja.

Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti so krite iz obveznega zavarovanja za DO in iz proračunskih virov (po 1. januarju 2028 je možna uvedba doplačil v višini 10 oz. 20 %).

Dolgotrajna oskrba	1. kategorija	2. kategorija	3. kategorija	4. kategorija	5. kategorija
Storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti	12 ur	24 ur	48 ur	30 ur	24 ur

Število ur storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti so ure na letni ravni. Oseba, ki je upravičena do DO, je do navedenega števila ur upravičena vsako leto.

3. IZVAJANJE DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU

3.1. NALOGE OBČIN PO ZDOsk-1

Občina v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 6. člena ZDOsk-1 uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da spremlja izvajanje DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine in ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa. Več občin lahko soustanovi javni zavod za izvajanje DO na domu. Občina iz občinskega proračuna zagotavlja finančne vire za svoje naloge, razen za financiranje storitev DO in stroškov dela koordinatorja DO, ki se krijejo iz sredstev za DO.

3.2. PRAVICA DO NA DOMU

V skladu s tretjo alinejo prve točke prvega odstavka 10. člena ZDOsk-1 uvaja novo pravico DO na domu.

V okviru DO na domu se izvajajo naslednje storitve DO:

- pomoč pri osnovnih dnevni opravilih,
- pomoč pri podpornih dnevni opravilih,
- zdravstvena nega, vezana na osnovna dnevna opravila.

Podrobnejši nabor storitev določa Katalog storitev, ki je priloga k Pravilniku o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št 15/24)⁴.

Pravica DO na domu je neke vrste nadgradnja obstoječe socialnovarstvene storitve PND, saj vključuje tudi storitve zdravstvene nege, ki so vezane na osnovna dnevna opravila. Pravica je, kot vse ostale pravice iz ZDOsk-1, financirana iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, državnega proračuna in lastne udeležbe uporabnika. Uporabnik, ki je upravičen do DO na domu, ima možnost koriščenja dveh dodatnih pravic, ki jih omogoča ZDOsk-1: storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti in sofinanciranje e-oskrbe.

Izven sistema DO pa uporabnik DO na domu (kot tudi uporabnik, ki prejema denarni prejemek ali uporabnik, ki ima pravico do oskrbovalca družinskega člana) lahko na podlagi ZSV koristi tudi PND, ki jo plača sam oziroma mu uporabo sofinancira občina. PND namreč ne spada med primerljive pravice: drugi odstavek 11. člena ZDOsk-1 določa, da uporabnik ne more koristiti hkrati pravic iz DO in njim primerljivih pravic, med katere se uvrščajo: dodatek za pomoč in postrežbo, institucionalno varstvo in pravica do osebne asistencije, ne pa tudi PND.

Uporabnik, ki ne bo dosegel praga upravičenosti do DO in tako ne bo mogel koristiti DO na domu ali drugih pravic po ZDOsk-1, pa bo še vedno lahko uveljavljal pravico do PND.

3.3. IZVAJANJE SOCIALNOVARSTVENE STORITVE POMOČ NA DOMU IN DOLGOTRAJNE OSKRBE NA DOMU

Pravici PND in DO na domu bosta potekali vzporedno in jo bo lahko izvajal isti izvajalec.

Izvajanje, organizacija, sofinanciranje in podeljevanje koncesij na področju PND, ostaja takšna, kot je bila do zdaj, saj se zakonodaja na tem področju ni spremenila. Občine so torej še vedno tiste, ki storitev v svojem lokalnem okolju organizirajo in sofinancirajo, podelijo koncesijo izbranemu izvajalcu ter dajo soglasje k ceni storitve.

3.4. IZVAJANJE DO NA DOMU V PREHODNEM OBDOBJU

Javni zavodi in koncesionarji, ki izvajajo PND, lahko v skladu s 122. členom ZDOsk-1, ob izpolnjevanju pogojev, ki jih določa ZDOsk-1 v 60. členu, postanejo tudi izvajalci DO na domu.

⁴ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0400/pravilnik-o-storitvah-kadrovskih-pogojih-usposabljanju-in-superviziji-v-dolgotrajni-oskrbi>

Občina lahko javnemu zavodu po uradni dolžnosti na podlagi ustanovitvenega akta izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izvajalcev DO, če ugotovi izpolnjevanje pogojev iz 60. člena ZDOsk-1 za izvajalca DO na domu.

Dosedanjim izvajalcem s statusom javnega zavoda (npr. domovom za starejše) potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izda občina, in sicer na podlagi ustanovitvenega akta, iz katerega izhaja, da javni zavod lahko izvaja PND in zdravstvene storitve.

Občina, ki ima namen skleniti neposredno pogodbo z javnim zavodom, katerega ustanovitelj je država (na primer dom za starejše, center za socialno delo), izda potrdilo javnemu zavodu.⁵

Z obstoječimi koncesionarji (npr. zasebniki, nevladne organizacije) za opravljanje storitve PND lahko občina koncesionarju po uradni dolžnosti na podlagi koncesijske pogodbe in ob soglasju koncesionarja izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev za vpis v register izvajalcev DO, če ugotovi izpolnjevanje pogojev iz 60. člena ZDOsk-1. Na podlagi potrdila občine Nacionalni inštitut za javno zdravje (v nadaljevanju: NIJZ) po uradni dolžnosti vpiše izvajalca v register. Koncesionarji PND s tem postanejo tudi izvajalci DO do izteka veljavne koncesijske pogodbe za izvajanje PND.

3.5. DOLOČITEV JAVNE MREŽE IN IZVAJANJE DO NA DOMU PO PRETEKU PREHODNEGA OBDOBJA

Prvi odstavek 7. člena ZDOsk-1 določa, da za uresničevanje nalog Republike Slovenije in občin na področju DO, Državni zbor Republike Slovenije na predlog Vlade Republike Slovenije po predhodni obravnavi na Ekonomsko-socialnem svetu, sprejme nacionalni program DO. Z nacionalnim programom se bodo na podlagi analize potreb prebivalstva po DO določile javna mreža, politika DO in načrt razvoja DO. Nacionalni program je v pripravi in bo tudi predmet razprav v sodelovanju z občinami.

Tretji člen ZDOsk-1 določa, da je DO javna služba, ki se v obsegu in na način, kot ga določa ZDOsk-1 in na njegovi podlagi izdani predpisi, izvaja izključno v okviru javne mreže. Izvajanje DO je nepridobitno. Izvajalci DO v javni mreži so javni zavodi ter druge pravne osebe in samostojni podjetniki posamezniki, ki pridobijo koncesijo na podlagi javnega razpisa.

Kot že navedeno, občina uresničuje svoje naloge na področju DO s tem, da spremlja izvajanje DO na domu in delovanje javne mreže na domu na območju občine in ustanovi javni zavod za opravljanje DO na domu ali podeli koncesijo na podlagi javnega razpisa. Več občin lahko soustanovi javni zavod za izvajanje DO na domu. Občina iz občinskega proračuna zagotavlja finančne vire za te naloge, razen za storitve DO in stroške dela koordinatorja DO, ki se krijejo iz sredstev za DO.

Če občina ugotovi, da javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotavljati opravljanja DO v obsegu, kot je določen z javno mrežo DO oziroma če javni zavodi za opravljanje DO ne morejo zagotoviti nujne dostopnosti do storitev DO, lahko s soglasjem ministrstva podeli koncesijo za opravljanje javne službe za DO na domu (npr. zasebniku, nevladni organizaciji).

⁵ V tem delu načrtujemo spremembo zakonske materije na način, da bi se potrdilo oz. odločbo izdalo dva meseca pred začetkom izvajanja DO na domu in da bi bil izdajatelj tega potrdila ustanovitelj javnega zavoda. O potencialni spremembi boste pravočasno obveščeni.

Javno službo v DO lahko opravljajo na podlagi koncesije domače in tuje pravne osebe ter samostojni podjetniki posamezniki, ki izpolnjujejo pogoje po zakonu in na podlagi zakona izdanih podzakonskih aktov.

3.6. POGOJI ZA IZVAJANJE DO

Po 60. členu ZDOsk-1 lahko storitve DO izvaja izvajalec DO, ki je vpisan v register izvajalcev DO in izpolnjuje kadrovske, prostorske in tehnične pogoje ter standarde za opravljanje DO. Izvajalec DO mora zagotoviti opravljanje vseh storitev DO:

- pomoč pri osnovnih dnevni opravilih,
- pomoč pri podpornih dnevni opravilih,
- zdravstvena nega, vezana na osnovna dnevna opravila, in
- storitev za krepitev in ohranjanje samostojnosti.

Izvajalec DO mora izpolnjevati naslednje kadrovske pogoje:

- storitve pomoči pri osnovnih dnevni opravilih lahko opravlja oseba, ki je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, zaključila najmanj 4. raven izobrazbe po slovenskem ogrodju kvalifikacij ter je usposobljena za delo v skladu z zakonodajo na področju socialnega varstva ali zdravstvene nege, lahko pa tudi oseba, ki ima pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo s področja socialne oskrbe ali zdravstvene nege;
- storitve pomoči pri podpornih dnevni opravilih lahko opravlja oseba, ki je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, zaključila najmanj 2. raven izobrazbe po slovenskem ogrodju kvalifikacij;
- storitve zdravstvene nege, vezane na osnovna dnevna opravila lahko opravlja oseba, ki je v skladu s predpisi s področja zdravstvene dejavnosti kompetentna za opravljanje zdravstvene nege, ki jo vodi diplomirana medicinska sestra;
- storitve za krepitev in ohranjanje samostojnosti lahko opravljajo diplomirani socialni delavec, diplomirani delovni terapevt, diplomirani fizioterapevt, magister kineziologije in socialni gerontolog, pri čemer mora izvajalec DO v timu za krepitev in ohranjanje samostojnosti zagotoviti najmanj zaposlene iz poklicnih skupin diplomiran fizioterapevt oziroma diplomiran delovni terapevt in socialni delavec oziroma socialni gerontolog;
- administrativne, finančno-računovodske, poslovodne storitve in storitve osnovne oskrbe opravljajo osebe, ki so v skladu s predpisi z delovnega področja usposobljene za opravljanje dejavnosti;
- koordinacijo DO opravlja koordinator DO, ki ima višjo ali visoko izobrazbo s področja zdravstva, kineziologije, socialne gerontologije ali socialnega dela in ima opravljeno usposabljanje za koordinatorja DO ali oseba, ki ima opravljen strokovni izpit iz socialnega varstva in ima najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskem programu prve stopnje, oziroma izobrazbo, ki ustreza ravni izobrazbe, pridobljene po študijskih programih prve stopnje in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 7. raven izobrazbe, ali najmanj izobrazbo, pridobljeno po študijskih programih za pridobitev višje izobrazbe, sprejetih pred 1. januarjem 1994, in je v skladu z zakonom, ki ureja slovensko ogrodje kvalifikacij, uvrščena na 6. raven izobrazbe, in ima najmanj tri leta delovnih izkušenj na področju izvajanja storitev DO, socialnega varstva ali zdravstva.

Zaposleni pri izvajalcu DO, ki opravljajo svoje delo v neposrednem stiku z uporabnikom, uporabljajo slovenski jezik. Kot eden od vstopnih pogojev za zaposlitev se določi minimalni kriterij znanja slovenskega jezika na ravni B1 po lestvici Skupnega evropskega jezikovnega okvira. Če zaposlitev poteka na delovnem mestu, kjer zaposleni ni v neposrednem stiku z uporabnikom, se kot minimalni

kriterij znanja slovenskega jezika določi raven A2. Skladno s potrebami delovnega mesta ali veljavnimi kompetencami se z aktom o sistemizaciji delovnih mest izvajalca DO lahko določi višja raven znanja slovenskega jezika.

Kadrovski pogoji so natančneje opredeljene v Pravilniku o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 15/24)⁶.

Prostorski in tehnični pogoji so natančneje opredeljeni v Pravilniku o minimalnih prostorskih in tehničnih pogojih za opravljanje dolgotrajne oskrbe (Uradni list RS 19-531/2024)⁷.

4. FINANCIRANJE DO NA DOMU

V skladu z 48. členom ZDOsk-1 se bodo pravice do DO financirale iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, iz sredstev državnega priračuna in iz lastne udeležbe uporabnika.

Lastna udeležba je predvidena od 1. januarja 2028 dalje, in sicer v višini 10 oz. 20 % vrednosti pravice vendar lahko, kot to določa 150. člen ZDOsk-1, Vlada RS vsako leto (prvič leta 2027, najpozneje do 15. decembra tekočega leta) začetek uporabe lastne udeležbe podaljša za naslednje leto, če ugotovi, da bodo načrtovani prihodki iz naslova plačevanja prispevkov zadoščali za financiranje vseh pravic in drugih stroškov iz ZDOsk-1.

Pričakuje se, da bo delež financiranja na podlagi oprostitev plačila socialnovarstvenih storitev zmanjšan, ker se storitve DO krijejo iz prispevkov obveznega zavarovanja za DO, iz sredstev državnega proračuna in iz lastne udeležbe uporabnika. V skladu s četrtem odstavkom 10. člena ZDOsk-1 strošek nastanitve in prehrane pri izvajalcu DO v instituciji ni predmet pravic do DO in se zaračuna uporabniku. Za ta del lahko uporabnik uveljavlja oprostitev plačila namestitve in prehrane kot do zdaj, torej po ZSV.

4.1. CENE STORITEV

Ceno urne postavke bo določal poseben podzakonski predpis (»Pravilnik o izhodiščih za oblikovanje cen urnih postavk pri izvajalcu dolgotrajne oskrbe«), ki je trenutno v pripravi. Izhodišča za izračun cene urne postavke v DO bodo enaka za vse izvajalce DO. Cena urne postavke se bo vsako leto določala na novo, na podlagi izhodišč, ki jih bodo posredovali izvajalci DO.

V skladu s četrtem odstavkom 10. člena ZDOsk-1 strošek nastanitve in prehrane pri izvajalcu DO v instituciji ni predmet pravic do DO in se zaračuna po vsakokrat veljavnem ceniku, oblikovanem po metodologiji, ki jo določi minister. Oprostitev plačila namestitve in prehrane določa zakon, ki ureja socialno varstvo. Ceno namestitve in prehrane bo določal podzakonski predpis (»Pravilnik o metodologiji za oblikovanje cen nastanitve in prehrane pri izvajalcu dolgotrajne oskrbe v instituciji«), ki je prav tako v pripravi.

6 <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0400/pravilnik-o-storitvah-kadrovskih-pogojih-usposabljanju-in-superviziji-v-dolgotrajni-oskrbi>

7 <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0531/pravilnik-o-minimalnih-prostorskih-in-tehnicnih-pogojih-za-opravljanje-dolgotrajne-oskrbe>

5. ZAGOTAVLJANJE KADRA

Predvideva se, da se bo z uveljavitvijo DO na domu število upravičencev PND zmanjšalo, saj bodo v okviru sistemu DO lahko prejeli primerljive storitve, financirane iz blagajne na DO, za katere se vsaj do leta 2028 ne predvideva doplačil, poleg tega pa bodo upravičencem do DO na domu pripadale dodatne pravice iz 31. člena ZDOsk-1. Skladno s tem se predvideva, da bo del kadra, ki zdaj opravlja PND, prešel v sistem DO.

Kljub temu se zavedamo, da je pomanjkanje kadra že sedaj izredno pereč problem, ki bo lahko v prihodnosti še toliko večji, saj se bodo, skladno s staranjem prebivalstva, potrebe po oskrbi povečevale. Ministrstvo za solidarno prihodnost intenzivno sodeluje pri pogajalskih procesih oziroma pri oblikovanju rešitev vezanih na spremembe plačnega sistema in odpravo plačnih nesorazmerij, tako da se vprašanje plač in drugih prejemkov iz naslova dela rešuje v sodelovanju z ostalimi pristojnimi ministrstvi ter reprezentativnimi sindikati. Obenem je ministrstvo pripravilo *Predlog Zakona o nujnih ukrepih za izboljšanje kadrovskih in delovnih pogojev ter zmogljivosti pri izvajalcih socialnovarstvenih storitev in DO*, ki je v procesu sprejemanja na vladi. Po sprejemu zakona so učinki na zaposlovanje predvideni že z letošnjim letom. Ne glede na to pa bo dolgoročno potrebno oblikovati še dodatne ukrepe v okviru kadrovskih politik, ki bodo omogočali bolj učinkovit sistem z vidika kadrov v DO.

Ministrstvo za solidarno prihodnost pa je tudi že v preteklem letu izvedlo več ukrepov na področju izboljšanja kadrovskih zmogljivosti pri izvajalcih storitev, ki so v pristojnosti tega resorja. Omenili bi predvsem, naslednje:

- iz Proračuna RS se do 30. 11. 2025 omogoča kritje sredstev za sofinanciranje dodatnih stroškov dela, ki so posledica sprememb Kolektivne pogodbe za dejavnost zdravstva in socialnega varstva Slovenije in povišanja kadrov do višine ene petine v skladu s pravilnikom, ki ureja standarde in normative socialnovarstvenih storitev (sprememba pravilnika je bila objavljena že 20. aprila 2022 in s tem nadgradnja kadrovskih normativov) ter s tem krepitev obstoječih kadrovskih virov in dodatnih kadrovskih zmogljivosti (ocenjena višina izplačil v letu 2024 znaša 20 mio EUR),
- dodatno zaposlovanje v letu 2023 oziroma za 2024 na vstopnih točkah za DO na centrih za socialno delo (priznana 18 dodatnih zaposlitev), pri čemer v letu 2025 načrtujemo skupno 128 zaposlitev,
- Vlada RS je v letu 2023 po predlogu treh resorjev sprejela tudi Posebni vladni projekt za zaposlene v plačni skupini J v dejavnostih zdravstva in socialnega varstva ter ga podaljšala do 31. 12. 2024, s čimer bo v večji meri omogočeno zadržanje obstoječih tehnično-podpornih kadrov z zagotavljanjem možnosti dodatnega nagrajevanja bolj obremenjenih javnih uslužbencev (višina sredstev za izvajalce v pristojnosti Ministrstva za solidarno prihodnost v letu 2023 je bila 2.120.300 EUR, za leto 2024 se načrtuje 2.816.400 EUR),
- na vladni ravni tudi sprejet dogovor glede uskladitve plač z inflacijo za javne uslužbenke v višini 80 odstotkov rasti cen življenjskih potrebščin v obdobju december 2022 – december 2023, s 1. junijem 2024 in dogovor glede regresa za letni dopust za leto 2024, ki se izplača ob izplačilu plače za februar 2024.

5.1. KADROVSKI NORMATIVI

V skladu z drugim odstavkom 1. člena Pravilnika o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi (Uradni list RS, št. 15/24)⁸ se za izvajalce DO uporabljajo kadrovske normativi, določeni s standardi in normativi, izdanimi na podlagi ZSV, dokler s Pravilnikom o storitvah, kadrovskih pogojih, usposabljanju in superviziji v dolgotrajni oskrbi ne bo urejeno drugače.

Ministrstvo bo izvedlo neodvisne evalvacije izvajanja posamičnih storitev, njihovega trajanja, ustreznosti in pregleda nabora kadra, vrste izobrazbe, delovnih izkušenj, dodatnih znanj in kakovosti izvedbe za opravljene storitve, in sicer za DO na domu in DO v instituciji. Po izvedenih evalvacijah se bo pred izvajanjem DO s strani izvajalcev podrobneje določilo izvajanje posamičnih storitev, njihovega trajanja in ustreznosti ter kadrovske normative in standarde, ki se nanašajo na vrsto izobrazbe, delovne izkušnje in potrebna dodatna znanja.

6. NADZOR NAD IZVAJANJEM DO NA DOMU

Nad izvajanjem DO se bodo izvajale naslednje vrste nadzora:

- inšpekcijski nadzor po 107. členu ZDOsk-1,
- nadzor s strani ZZS po 112. členu ZDOsk-1.

Inšpekcija za DO bo opravljala nadzor nad izvajanjem DO s strani izvajalcev DO in nadzor nad izvajanjem nalog, ki jih ta zakon nalaga občinam, zlasti preverjanje obsega mreže javne službe, za katero je zadolžena občina.

Inšpekcija opravlja nadzor z zbiranjem in preverjanjem podatkov, informacij in dokumentacije, ki jih izvajalci DO in državni organi pridobivajo in vodijo na podlagi določb ZDOsk-1, s preverjanjem dejstev in okoliščin, ki se nanašajo na izvajanje DO, z obravnavo odklonov in drugih varnostnih tveganj pri izvajalcih DO, z razgovori z uporabniki, zaposlenimi in drugimi deležniki pri opravljanju DO in z izrekanjem ukrepov nadzora na podlagi ZDOsk-1.

ZZS bo opravljal finančni nadzor nad izvajalci DO v javni mreži DO v skladu z ZDOsk-1 .

⁸ <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2024-01-0400/pravilnik-o-storitvah-kadrovskih-pogojih-usposabljanju-in-superviziji-v-dolgotrajni-oskrbi>